

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Директор факультету
педагогіки та психології
акад. Бондар В.І. _____
Схвалено Радою факультету
педагогіки та психології
Протокол № 1
“31” серпня 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА З ПРАКТИКУМОМ

(назва навчальної дисципліни)

освітнього рівня

бакалавр

(бакалавр / магістр)

галузь знань

01 «Освіта»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність

013 «Початкова освіта»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

«Практична психологія», «Іноземна мова»

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення

інститут педагогіки і психології

(назва інституту, факультету, відділення)

Шифр за навчальним планом **ГС01**

2017 – 2018 н.р.

Робоча програма з **«Сучасної української мови з практикумом»** для підготовки студентів освітнього рівня **«бакалавр»** галузі знань **01 «Освіта»**, спеціальності **013 «Початкова освіта»**.
– 20 с.

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми, затвердженої на засіданні Вченої ради від « 31 » серпня 2017 р., протокол № 1.

Розробники: професор *Семеренко Г.В.*, кандидат філологічних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри
української мови та методики навчання
факультету педагогіки і психології НПУ ім.М.П.Драгоманова

Протокол від “ 28 ” серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри _____ професор, к.філол.н. *Семеренко Г.В.*
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 01 «Освіта» (шифр і назва)	<u>Нормативна</u> (за вибором)	
	Напрямок підготовки 013 «Початкова освіта» (шифр і назва)		
Модулів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): «Початкова освіта» (на базі ЗОШ)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 6		1 – 2-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання —		Семестр	
Загальна кількість годин – 150		I – III-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 83 I, II с. – 2 год. III с. – 1 год. (в т.ч. індивідуальна робота), самостійної роботи студента – 95	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		год. 24	год.
		Практичні, семінарські	
		год. 59	год.
		Лабораторні	
		год. -	год. -
		Індивідуальна робота	
		год. -	год. -
		Самостійна робота	
		год. 67	год.
Індивідуальні завдання: — год.			
Вид контролю: Екзамен – III с.			

Форма навчання	Семестри	Кількість годин						Семестрова атестація
		Всього кредитів/ годин	Всього аудиторних	Лекційні	Практичні	Індивідуальна робота	Самостійна робота студентів	
Денна	I, II, III	5/150	83	24	59	-	67	Екзамен – III.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування в студентів комунікативної компетентності, усвідомлення ними системності української мови, розкриття особливості її функціонування як державної та як засобу спілкування та пізнання.

Завдання:

- забезпечити студентів – майбутніх учителів початкової школи – володінням орфоепічними, орфографічними, лексичними, словотвірними, граматичними, пунктуаційними та стилістичними нормами сучасної української літературної мови;
- сформувати навички комунікативно виправданого використання засобів мови у мовленні;
- поглиблення умінь працювати з науковою літературою.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати :

- звуковий і фонемний склад української мови;
- класифікацію звуків;
- фонетичні явища у потоці мовлення;
- чергування звуків;
- правила наголошення слів;
- правила складоподілу;
- співвідношення між звуками і буквами;
- орфографічні правила;
- знати про слово як номінативну мовну одиницю, його значення;
- явища синонімії, омонімії, антонімії, паронімії;
- склад лексики сучасної української літературної мови з погляду походження та стилістичного вживання, активну й пасивну лексику;
- фразеологічні одиниці;
- морфемну будову слова;
- способи і засоби творення слів в українській мові;
- частини мови, принципи їх виділення, перехід слів із однієї частини мови в іншу;
- типи словосполучень;
- типи речень;

уміти:

- розрізняти мовні норми різних рівнів;
- диференціювати мовні стилі;
- виявляти, розрізняти, характеризувати фонетичні явища української літературної мови;
- дотримуватися закономірностей чергування фонем та звуків у мовленні;
- встановлювати звуко-буквене співвідношення у словах;
- користуватися фонетичною транскрипцією;
- орфоепічно правильно вимовляти голосні й приголосні звуки та звукосполучення, правильно наголошувати слова;
- ділити слова на склади, правильно переносити їх з рядка в рядок;
- грамотно писати, обґрунтовувати написання орфографічними, пунктуаційними правилами та правилами літературної вимови;
- пояснювати лексичне значення слів;

- групувати слова за семантичними відношеннями, за походженням, за стилістичним вживанням та активністю використання;
- будувати синонімічні ряди, антонімічні пари;
- диференціювати пряме й переносне значення слів;
- тлумачити і використовувати у мовленні фразеологізми;
- визначати морфемний склад слова;
- з'ясовувати значення морфем;
- виконувати словотвірний аналіз слів;
- користуватися критеріями для встановлення частин мови;
- визначати граматичні значення слів різних частин мови;
- представляти повні граматичні парадигми частин мови;
- правильно вживати відмінкові форми частин мови в тексті;
- доречно використовувати прийменники, сполучники, частки, вигуки;
- виконувати повний морфологічний аналіз частин мови;
- виділяти з речення словосполучення різних типів, правильно їх будувати;
- визначати головні та другорядні члени речення, способи їх вираження;
- конструювати прості двоскладні та односкладні речення (повні й неповні), слова-речення, стилістично правильно їх вживати;
- встановлювати засоби ускладнення простого речення, ставити розділові знаки при них;
- аналізувати та самостійно будувати складні дво- та багатокomпонентні речення;
- конструювати тексти різних типів;
- користуватися словниками, довідниками, науковою літературою.

що забезпечує формування **компетенцій**:

- фонетичної;
- орфоепічної;
- графічної;
- орфографічної;
- лексичної;
- граматичної;
- стилістичної;
- лексикографічної.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Вступ. Фонетика і фонологія

Тема 1.1. Вступ.

Тема 1.2. Предмет і завдання фонетики.

Тема 1.3. Фонетичні явища в українській мові.

Тема 1.4. Фонологічна система української мови. Чергування звуків та фонем.

Змістовий модуль II. Орфоенія української мови. Графіка. Орфографія

Тема 2.1. Орфоенія української мови. Норми української літературної вимови.

Тема 2.2. Графіка.

Тема 2.3. Орфографія.

Змістовий модуль III. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Морфеміка і словотвір

Тема 3.1. Лексикологія.

Тема 3.2. Фразеологія.

Тема 3.3. Лексикографія.

Тема 3.4. Морфеміка і словотвір.

Змістовий модуль IV. Граматика, морфологія (вступ). Іменні частини мови.

Тема 4.1. Граматика, морфологія (вступ).

Тема 4.2. Іменник.

Тема 4.3. Прикметник.

Тема 4.4. Числівник.

Тема 4.5. Займенник.

Модуль V. Дієслово, прислівник, службові частини мови, вигук

Тема 5.1. Дієслово.

Тема 5.2. Прислівник.

Тема 5.3. Службові частини мови. Вигук. Звуконаслідувальні слова.

Модуль VI. Синтаксис

Тема 6.1. Синтаксис як учення про зв'язне мовлення. Основні одиниці синтаксису.

Тема 6.2. Словосполучення.

Тема 6.3. Речення як основна синтаксична одиниця.

Тема 6.4. Просте ускладнене речення.

Тема 6.5. Складне речення.

	Модульна контрольна робота							-	
	Модуль V. Дієслово, службові частини мови. Вигук								
18	Тема 5.1. Дієслово.	14	8	2	6			-	6
19	Тема 5.2. Службові частини мови. Вигук. Звуконаслідувальні слова.	5	3	1	2			-	2
Вид контролю	Контроль на аудиторних заняттях								
	Контроль самостійної роботи								
	Модульна контрольна робота								
<i>III семестр</i>									
	Модуль VI. Синтаксис	28	15	4	11	-	-	-	13
20	Тема 6.1. Синтаксис як учення про зв'язне мовлення. Основні одиниці синтаксису.	3	1	1				-	2
21	Тема 6.2. Словосполучення.	5	3	1	2			-	2
22	Тема 6.3. Речення як основна синтаксична одиниця.	7	3		3			-	4
23	Тема 6.4. Просте ускладнене речення.	5	3	1	2			-	2
24	Тема 6.5. Складне речення.	6	3	1	2			-	3
Вид контролю	Контроль на аудиторних заняттях								
	Контроль самостійної роботи								
	Модульна контрольна робота Екзамен	2	2		2				
Всього годин:		150	83	24	59	-	-	-	67

5. Теми семінарських занять

(навчальним планом на денній формі навчання семінарські заняття не передбачені)

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
I семестр		
1.	Вступ. Фонетика і фонологія. Предмет (зміст) і завдання курсу “Сучасна українська мова з практикумом”. Короткі відомості про формування й розвиток української національної та української літературної мови. Статус української мови в Україні сьогодні. Писемна й усна форми української літературної мови, стильові різновиди кожної з них. Предмет і завдання фонетики української мови. Аспекти вивчення звуків мовлення. Класифікація голосних і приголосних. Фонетичні явища в українській літературній мові: асиміляція, дисиміляція, спрощення в групах приголосних. Фонологічна система української мови. Чергування голосних і приголосних звуків та фонем. Виконання контрольного модульного завдання	2 2 2 2 2

2.	Орфоепія української мови. Норми української літературної вимови. Графіка й орфографія. Предмет графіки й основні поняття графіки. Співвідношення між звуками (фонемами) і буквами в українській літературній мові. Предмет орфографії й основні поняття орфографії.	2 2 2
3.	Лексикологія. Вступ. Слово як мовна одиниця. Однозначність та багатозначність слова. Омоніми, пароніми, синоніми, антоніми. Характеристика словникового складу за походженням. Активна й пасивна лексика. Стилістичні шари лексики. Фразеологія. Лексикографія. Виконання контрольного модульного завдання	2 2 2 2
	Усього у I с.:	24
	II семестр	
4.	Морфеміка і словотвір. Морфемна будова слова. Словотвір. Основні поняття словотвору. Способи словотвору.	2 2
	Граматика, морфологія (вступ). Іменник як частина мови. Лексико-граматичні розряди іменників. Граматичні категорії іменника. Відмінювання. Прикметник. Розряди прикметників за значенням. Ступені порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників.	2 2 2
5.	Числівник. Займенник. Розряди числівників за значенням, граматичні ознаки їх, групи за будовою, відмінювання числівників. Своєрідність лексичного значення займенників, розряди їх за значенням та граматичними ознаками. Прислівник. Основні семантичні розряди прислівників. Морфологічні типи прислівників, правопис їх. Виконання контрольного модульного завдання	2 2 2
6.	Дієслово. Значення, граматичні ознаки дієслова. Категорія виду, перехідності і неперехідності, стану. Категорія способу, часу, особи/роду, числа. Дієвідмінювання. Дієприкметник, безособові форми на -но, -то, дієприслівник як форми дієслова.	2 2 2
7.	Службові частини мови. Загальна характеристика службових частин мови. Основні особливості службових частин мови. Їх відмінність від повнозначних частин мови. Прийменник, сполучник як службові частини мови. Частки. Вигуки. Звуконаслідувальні слова. Виконання контрольного модульного завдання.	2
	Усього у II с.:	24
	III семестр	
8.	Синтаксис. Синтаксис як учення про зв'язне мовлення. Основні одиниці синтаксису.	

	Словосполучення. Речення як основна синтаксична одиниця. Типи речень за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за модальністю, за структурними ознаками.	1
	Просте двоскладне речення. Головні і другорядні члени речення, способи їх вираження. Просте односкладне речення. Типи односкладних речень. Неповні речення. Слова-речення.	2
9.	Просте ускладнене речення. Способи ускладнення речення. Пунктуація ускладненого речення.	2
10.	Складне речення. Типологія складносурядних та складнопідрядних речень. Безполучникове складне речення. Багатокомпонентні речення з різними типами зв'язку.	2
	Виконання контрольного модульного завдання.	2
	Усього у III с.:	11
	РАЗОМ практичних занять:	59

6. Теми лабораторних занять

(навчальним планом на денній формі навчання лабораторні заняття не передбачені)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
I семестр		
1	Вступ	4
2	Фонетика. Транскрибування текстів. Чергування фонем.	6
3	Орфоепія: норми літературної вимови голосних звуків, приголосних та їх сполучень.	2
4	Графіка: співвідношення між звуками української літературної мови і буквами українського алфавіту.	2
5	Орфографічний аналіз (на матеріалі орфограм за програмою початкової школи)	
6	Лексикологія	5
7	Фразеологія: типи фразеологізмів, джерела української фразеології.	4
8	Лексикографія: типи словників.	4
	Усього за I с.	27
II семестр		
9	Морфеміка і словотвір.	4
10	Граматика. Морфологія. Вступ.	2
11	Ознаки граматичного роду іменника. Одинні та множинні іменники.	3
12	Особливості правопису відмінкових закінчень іменників.	2
13	Відмінювання прикметників.	2
14	Синтаксичний зв'язок числівників з іменниками.	2
15	Відмінювання числівників.	
16	Займенник: розряди за значенням, відмінювання.	2
17	Правопис особових закінчень дієслів I і II дієвідміни.	
18	Прислівник	2
19	Дієслово. Дієвідмінювання.	6

20	Творення дієприкметників, дієприслівників.	1
21	Таблиця сурядних і підрядних сполучників, їх груп за значенням.	1
	Усього за II с.	27
	III семестр	
22	Синтаксис. Словосполучення. Просте двоскладне речення. Головні члени двоскладного речення їх вираження. Другорядні члени речення, їх морфологічне вираження. Просте односкладне речення. Типи односкладних речень. Типи неповних двоскладних і односкладних речень. Слова-речення.	2 2 1 1
23	Просте ускладнене речення. Пунктуація ускладненого речення.	2
24	Загальні умови відокремлення другорядних членів речення.	1
25	Пунктуація при звертаннях, вставних і вставлених компонентах.	1
26	Пунктуація в складносурядному реченні.	1
27	Пунктуація в безсполучниковому складному реченні.	1
28	Складні синтаксичні конструкції.	1
	Всього у III с.	13
	РАЗОМ	67

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання навчальним планом не передбачене.

10. Методи навчання

Методи навчання як система способів діяльності суб'єктів навчального процесу передбачають врахування:

- 1) характеру керівництва розумовою діяльністю студентів;
- 2) джерела знань;
- 3) напрямку діяльності.

Відповідно до першої класифікаційної ознаки перевага надається **продуктивним методам**, які передбачають, щоб матеріал після засвоєння був застосований у практичних діях, та **методам дослідження**.

Відповідно до джерела знань застосування традиційні – **наочні, словесні та практичні** – методи. З-поміж практичних перевага надається **конструктивним та творчим вправам**.

Практичні методи як методи за напрямом діяльності є виявом втілення у навчальній діяльності **теоретичних методів**. З **інтерактивних методів** навчання застосовується метод ПРЕС, «мікрофон» тощо.

Провідним у засвоєнні навчальної дисципліни є комунікативний підхід до вивчення мови та врахування національно-культурного характеру мовного матеріалу.

11. Методи контролю

11.1. Завдання до залікової контрольної роботи (зразок).

Тема: Фонетика і фонологія. Лексикологія. Морфеміка і словотвір.

Завдання 1. Записати текст фонетичною транскрипцією.

Дзвінко співають птахи, дзюркочуть попід деревами весняні струмочки. Пахнуть набубнявілі яблуньки. Теплий вітер пробігає у верховітті.

Завдання 2.

Визначити й охарактеризувати зміни приголосних у потоці мовлення (на прикладах, виділених у поданому вище тексті).

Завдання 3.

Визначити, у яких словосполученнях виділені слова є багатозначними, а в яких це – омоніми. Обґрунтувати своє твердження.

Потужний кран, кран умивальника; палає вогонь, вогонь душі; літній день, літній чоловік; вити вінок, вити по-вовчи; прозорювала бабка, смачна бабка.

Завдання 4.

Виконати морфемний і словотвірний аналіз слів.

Гостро, гострішати, далеченький, підсумувати.

Тестові завдання для студентів перших курсів з розділу «Лексикологія»

Варіант № 1

1. Лексикологія вивчає
 - а) будову слова;
 - б) словниковий склад мови;
 - в) звуковий склад мови.
2. Основна функція слова:
 - а) комунікативна (спілкування);
 - б) номінативна (називна).
3. Лексичне значення слова – це :
 - а) реальний зміст слова;
 - б) приналежність слова до частини мови;
 - в) належність слова до певного стилю.
4. Лексичне значення мають:
 - а) усі слова;
 - б) ті, які належать до повнозначних частин мови;
 - в) ті, які позначають власні назви.
5. Встановити відповідність між типами переносних значень:

<i>А. Він скрізь руку має</i>	1. Метафора	А -
<i>Б. Читати Шевченка</i>	2. Метонімія	Б -
<i>В. Скрипка плаче</i>	3. Синекдоха	В -
6. Встановити відповідність між омонімами та поділом їх на групи:

А. руки – руки	1. Омоформи	А -
Б. сонце – сон це	2. Омографи	Б -
В. злий собака – злий мені на руки	3. Омофони	В -
7. Семантичними є синоніми:
 - а) стукати;
 - б) бити;
 - в) гамселити;
 - г) гепати.
8. Синонімами серед наведених пар є:
 - а) талан – талант;
 - б) місто – місце;
 - в) площа – майдан.
9. Переносним є значення слова в словосполученні:
 - а) високе дерево;
 - б) високе звання;
 - в) висока дівчина.
10. Антоніми об'єднуються :
 - а) у ряди слів;
 - б) у замкнені пари слів;
 - в) у групи слів.
11. Серед наведених слів паронімами є:
 - а) іти, крокувати;

- б) компанія, товариство;
 - в) компанія, кампанія.
12. Етимологія вивчає:
- а) склад слова;
 - б) вимову слова;
 - в) походження слова.
13. Лексикографія – це наука:
- а) про словниковий склад мови;
 - б) про правила написання;
 - в) про словники.
14. Стилiстичними є синоніми:
- а) говорити;
 - б) балакати;
 - в) розмовляти;
 - г) варнякати.
15. У якому рядку усі пари є антонімами:
- а) високий – вищий, дорога – бездоріжжя, іти – стояти;
 - б) чорний – білий, ніч – день, говорити – мовчати;
 - в) далеко – близько, зелений – червоний, розмовляти – думати.

**Тестові контрольні завдання для студентів другого курсу спеціальності
«Початкове навчання» плюс спеціалізації з теми « Дієслово»**

Варіант 1

1. До невідмінюваних дієслівних форм належать:
- а) особові форми;
 - б) інфінітив;
 - в) дієприкметник;
 - г) дієприслівник.
2. Дію, що має певну межу тривання (завершену) виражають форми:
- а) доконаного виду;
 - б) недоконаного виду.
3. Дію, що перебуває в процесі тривання (незавершену) виражають форми:
- а) доконаного виду;
 - б) недоконаного виду.
4. Відношення дії до об'єкта (дія переходить на об'єкт) виражає категорію:
- а) виду;
 - б) способу;
 - в) перехідності/неперехідності.
5. Відношення дії до дійсності виражає категорія:
- а) часу;
 - б) способу;
 - в) виду.
6. Відношення дії до моменту мовлення виражає категорія:
- а) виду;
 - б) часу;
 - в) способу.
7. Дія, що відбувається в момент мовлення, означає:
- а) теперішній час;
 - б) минулий час;
 - в) майбутній час.
8. Дія, що відбулася до моменту мовлення, означає:
- а) теперішній час;
 - б) минулий час;

- в) майбутній час.
9. Дія, що відбудеться після моменту мовлення, означає:
- а) теперішній час;
 - б) минулий час;
 - в) майбутній час.
10. Форми *сказав був, ходила була, хотіло було*
- а) минулого часу;
 - б) давноминулого часу;
 - в) умовного способу.
11. Прохання, побажання, спонукання виражає спосіб:
- а) дійсний;
 - б) умовний;
 - в) наказовий.
12. Дію бажану, можливу виражає спосіб:
- а) дійсний;
 - б) умовний;
 - в) наказовий.
13. Дію реальну, що перебігає в часі, виражає спосіб:
- а) дійсний;
 - б) умовний;
 - в) наказовий.
14. Відмінюваною формою дієслова є:
- а) дієприслівник;
 - б) дієприкметник;
 - в) інфінітив.
15. Визначити видову пару дієслів:
писати - а) надписати;
 б) списати;
 в) виписати;
 г) написати;
 д) записати.
16. У якого дієслова збігаються дві основи?
- а) писати;
 - б) читати;
 - в) учити.
17. Перехідними є дієслова:
- а) іти;
 - б) сидіти;
 - в) малювати;
 - г) спати;
 - д) просити.
18. Частка **не** з дієсловами пишеться:
- а) разом;
 - б) окремо;
 - в) разом і окремо.
19. Категорія роду властива дієсловам:
- а) теперішнього часу;
 - б) минулого часу;
 - в) майбутнього часу.
20. У якому рядку всі дієслова першої дієвідміни?
- а) сидиш, їдеш, хочеш;
 - б) пишеш, малюєш, читаєш;
 - в) стоїш, робиш, чекаєш.
21. У якому рядку всі дієслова другої дієвідміни?

- а) працюєте, ходите, носите;
 - б) бачите, летите, стоїте;
 - в) ліпите, знаєте, вивчаєте.
22. У якому рядку всі дієслова доконаного виду?
- а) іти, ходити, піти, вийти;
 - б) прочитати, знайти, вивчити, сказати;
 - в) знати, писати, любити, читати.
23. У якому рядку всі дієслова недоконаного виду?
- а) хотіти, вчити, літати, жити;
 - б) намалювати, перебігти, сидіти, чекати;
 - в) співати, зайти, розмовляти, сказати.
24. Форма майбутнього часу *буду вивчати, буду працювати*
- а) проста;
 - б) складна;
 - в) складена.
25. Складною формою майбутнього часу є:
- а) прочитаю;
 - б) читатиму;
 - в) буду читати.

Зразок завдань до екзаменаційної письмової роботи з «Синтаксису»

1. Однорідні члени речення, засоби вираження однорідності. Однорідні й неоднорідні означення.
2. Поставити розділові знаки, назвати засоби ускладнення простого речення:
Сором досада і злість – усе разом прилило йому в голову. (П.М.)
3. Виконати синтаксичний аналіз речення:
Іскра, яку кидає учитель у свідомість дитини, здатна запалити вогнище лише тоді, коли, образно кажучи, вона не ось тільки викресана, а горіла не один день і не один рік. (В.Сухомлинський)

11.2. Орієнтовні питання і завдання до екзамену

**Перелік питань для семестрового екзамену
з сучасної української мови з практикумом
(II курс, «Початкове навчання», III семестр)**

Морфологія (вступ)

1. З'ясувати принципи виділення частин мови.
2. Проілюструвати, на основі якого принципу частини мови поділяються на повнозначні і неповнозначні.
3. Назвати принцип, на основі якого виділяють самостійні і службові частини мови. Проілюструвати це на прикладах.
4. Розповісти про перехід слів з однієї частини мови в іншу, навести приклади.

Іменник

5. Іменник як частина мови: лексичне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
6. З'ясувати ознаки граматичного роду в іменниках-назвах істот.
7. Проілюструвати прикладами вияв морфологічної ознаки граматичного роду іменників.
8. Проілюструвати, як визначається рід невідмінюваних іменників – загальних і власних назв іншомовного походження, невідмінюваних аббревіатур.
9. Категорія числа іменників, засоби граматичного вияву її.
10. Поділ іменників на групи за вживанням їх у граматичному числі. Характеристика кожної групи.
11. Навести визначення відмінка, назвати систему відмінків іменника, питання до них.

12. Назвати типи відмінювання іменників, основи визначення їх.
13. Іменники I відміни, поділ на групи, особливості відмінювання їх (найскладніші випадки).
14. Іменники II відміни, поділ на групи, особливості відмінювання їх (найскладніші випадки).
15. Іменники чоловічого роду II відміни з основою на *p*, поділ їх на групи, закінчення в родовому, давальному, орудному відмінках однини.
16. Іменники III відміни, омонімічні відмінкові форми, орфограми в орудному відмінку однини.
17. Іменники IV відміни, особливості їх відмінювання.
18. Визначення відмінкового значення невідмінюваних іменників.

Прикметник

19. Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксичні функції.
20. Поділ прикметників на розряди за значенням та мовними ознаками.
21. Якісні прикметники, мовні ознаки їх.
22. Ступені порівняння якісних прикметників: значення, форми, засоби творення.
23. Якісні прикметники, від яких ступені порівняння не утворюються.
24. Повні (стягнені і нестягнені) та коротка форма прикметників.
25. Відмінювання прикметників: поділ на групи, особливості відмінкових закінчень.
26. Особливості відмінювання прикметників: поділ на групи, особливості відмінювання прикметників на *-лиций*.
27. Числівник як частина мови, підстави поділу числівників на кількісні та порядкові.
28. Поділ кількісних числівників на семантичні групи.
29. Групи числівників за будовою.
30. Відмінювання різних простих кількісних числівників.
31. Відмінювання складних числівників на позначення одиниць другого десятка, десятків, сотень.
32. Проілюструвати особливість відмінювання складених кількісних числівників.
33. Пояснити, чим порядкові числівники подібні до прикметників.
34. Відмінювання порядкових числівників.
35. Проілюструвати особливості відмінювання складених кількісних і складних порядкових числівників.
36. Займенник як частина мови, особливості лексичного значення займенника.
37. Поділ займенників на розряди за значенням і граматичними ознаками.
38. Поділ займенників на групи за співвіднесеністю з іншими частинами мови.
39. Відмінювання узагальнено-предметних займенників.
40. Відмінювання узагальнено-якісних займенників.
41. Відмінювання узагальнено-кількісних займенників.
42. Проілюструвати особливості відмінювання особових займенників.
43. Правопис заперечних і неозначених займенників.
44. Визначення прислівника як частини мови. Які ознаки цієї частини мови відображені у визначенні?
45. Синтаксичні функції прислівників.
46. Поділ прислівників на розряди за значенням.
47. Назвати семантичні групи означальних прислівників, навести приклади.
48. Поділ обставинних прислівників на групи.
49. З'ясувати сутність предикативних та модальних прислівників.
50. Поділ прислівників за походженням на морфологічні типи. Проілюструвати особливості правопису прислівників та однозвучних з ними слів.

Перелік питань для семестрового екзамену
з сучасної української мови з практикумом
(III курс, «Початкове навчання», V семестр)
з «Синтаксису» сучасної української мови

1. Словосполучення. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова.
2. Характеристика словосполучень за семантико-синтаксичними відношеннями між головним і залежним словом.
3. Охарактеризувати способи підрядного зв'язку слів у словосполученні.
4. Підмет (простий, складений). Способи вираження підмета.
5. Охарактеризувати типи присудків.
6. Умови вживання тире між підметом і присудком. (Навести приклади на кожне правило).
7. Прямий і непрямий додаток, способи вираження.
8. Означення, його типи, способи вираження.
9. Прикладка як різновид означення, особливості написання прикладок.
10. Обставина як другорядний член речення. Групи обставин за значенням, морфологічне вираження їх.
11. Означено-, неозначено- та узагальнено-особові односкладні речення, способи вираження в них головного члена.
12. Безособові та інфінітивні односкладні речення.
13. Номінативні речення, їх різновиди.
14. Неповні речення. Різновиди неповних речень.
15. Засоби ускладнення простого речення (приклади на кожен засіб ускладнення).
16. Однорідні члени речення, синтаксичні функції їх. Непоширені і поширені однорідні члени.
17. Залежність пунктуації при однорідних членах речення від значення сполучників та способу їх уживання.
18. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення, особливості пунктуації.
19. Які члени речення називають відокремленими? Навести приклади з відокремленими другорядними членами речення кожного типу.
20. Правила відокремлення означень.
21. Правила відокремлення прикладок.
22. Правила відокремлення додатків і обставин.
23. Відокремлені уточнювальні члени речення.
24. Звертання як засіб ускладнення простого речення: значення, засоби вираження, типи за структурою, пунктуація.
25. Речення із вставними і вставленими компонентами. Групи вставних слів і словосполучень за значенням, розділові знаки.
26. Складне речення, його ознаки, засоби зв'язку частин складного речення. Типи складних речень.
27. Складносурядні речення (ССР). Основа виділення різновидів ССР, семантико-синтаксичні відношення у кожному різновиді їх.
28. Розділові знаки у складносурядних реченнях.
29. Складнопідрядне речення (СПР). Основні засоби зв'язку підрядних частин з головною. Відмінність сполучних слів від сполучників підрядності.
30. Структурно-семантична класифікація СПР: 1) речення нерозчленованої структури (одночленні); 2) речення розчленованої структури (дwochленні).
31. Характеристика складнопідрядних речень нерозчленованої структури:
 - а) присубстантивно-атрибутивних (з підрядною означальною частиною);
 - б) з підрядною з'ясувальною частиною;
 - в) із займенниково-співвідносними частинами.
32. Характеристика СПР розчленованої структури:
 - з підрядними частинами місця;
 - з підрядними частинами часу;
 - з підрядними частинами умови;
 - з підрядними частинами мети;
 - з підрядними частинами причини;
 - з підрядними частинами способу дії;

- з підрядними порівняльними реченнями;
 - з підрядними допустовими;
 - з підрядними наслідковими;
 - з підрядними супровідності.
33. Поділ безсполучникових речень на речення: а) з однотипними частинами; б) з різнотипними частинами. Їх внутрішній поділ за семантикою.
34. Семантичні відношення у БСР з однотипними частинами, розділові знаки в них.
35. Двокрапка та тире у БСР.
36. Пряма мова як спосіб відтворення чужого мовлення. Розділові знаки в реченнях із прямою мовою (схематичне представлення).
37. Виконати синтаксичний аналіз речення.
38. Показати зв'язки між словами у простому реченні (в окремих частинах складного речення), визначити члени речення, вміти охарактеризувати кожен з них.
39. Охарактеризувати просте речення (окрему предикативну частину) за структурними ознаками.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота				Сума
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2		
Поточне оцінювання знань та самостійна робота	Модульна робота	Поточне оцінювання знань та самостійна робота	Модульна робота	100
20	30	20	30	

Примітка: Підсумковий бал за поточне оцінювання знань на практичних заняттях та за оцінювання самостійної роботи визначається як середньоарифметичне набраних оцінок за традиційною чотири бальною національною шкалою із коефіцієнтом 4 (невиконання завдань певного виду або виконання його з оцінкою «незадовільно» зараховується як «0»).

Екзаменаційна оцінка

виводиться як середньоарифметичне результатів поточного контролю за 100-бальною шкалою протягом семестру та підсумкової оцінки на екзамені за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Рекомендована література

Базова

14.1. Базова:

1. Бевзенко С.П. та ін. Сучасна українська мова. Синтаксис: Навч. посіб. / С.П. Бевзенко, Л.П. Литвин, Г.В. Семеренко. – К.: Вища школа, 2005.
2. Волох О.Т. Сучасна українська літературна мова. – К.: Вища школа, 1986.
3. Волох О.Т. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Словотвір. – К.: Вища школа, 1986.
4. Волох О.Т., Чемерисов М.Т., Чернов Є.І. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис. – К.: Вища школа, 1989.
5. Доленко М.Т., Дацюк І.І., Кващук А.Г. Сучасна українська мова. – К.: Вища школа, 1987.
6. Шкурятяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова. – К.: Вища школа, 2007.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – К.; Ірпінь: Перун, 2001.
8. Гринчишин Д.Г., Сербенська О.А. Словник паронімів української мови. – К.: Рад. школа, 1986.
9. Етимологічний словник української мови: Т.1 – Т.6. – К.: Наукова думка, 1982 – 2012.
10. Коломієць М.П., Регушевський Є.С. Короткий словник перифраз / За ред. М.М.Пилинського. – К.: Рад.школа, 1985.
11. Морфемний словник: Укладач Л.М. Полюга. – К.: Рад.школа, 1983.
12. Олійник І.С., Сидоренко М.М. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник. – К.: Рад.школа, 1978.
13. Орфоепічний словник. Укладач М.І. Погрібний. – К.: Рад.школа, 1984.
14. Погрібний М.І. Словник наголосів / За ред. І.О. Варченка. – К.: Рад.школа, 1964.
15. Полюга Л.М. Словник антонімів / За ред. Л.С. Паламарчука. – К.: Рад.школа, 1987.
16. Російсько-український словник наукової термінології. Суспільні науки. – К.: Наукова думка, 1994.
17. Русско-украинский словарь в 3-х томах. – К.: УРЕ, 1987.
18. Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник. – К.: Рад. школа, 1995.
19. Словник іншомовних слів / За ред. О.С. Мельничука. – К.: УРЕ АН УРСР, 1974.
20. Словник синонімів української мови: У 2-х т. / А.А. Бурячок, Г.М. Гнатюк, С.І. Головащук та ін. – Т.1, Т.2 – К.: Наук. думка, 1999-2000.
21. Словник труднощів української мови / За ред. С.Я. Єрмоленко. – К.: Вища школа, 1989.
22. Словник української мови: В 11-и т. – К.: Наукова думка, 1971-1980.
23. Словник української мови: У 20-и т. Том перший А – Б. – К.: Наукова думка, 2010.
24. Словник української мови: У 20-и т. Том другий В – висрібитися. – К.: Наукова думка, 2012.
25. Сучасний словник іншомовних слів / Уклали: О.І. Скопненко, Т.В. Цимбалюк. – К.: Довіра, 2006.
26. Українська літературна вимова і наголос. – К.: Наукова думка, 1973.
27. Український орфографічний словник: Орфогр. словн. укр. мови / Уклад.: М.М. Пещак та ін. – 3-є вид., переробл. і доповн. – К.: Довіра, 2002.
28. Фразеологічний словник української мови. Кн. 1. Кн. 2. – К.: Наукова думка, 1993.
29. Яценко І.Т. Морфемний аналіз: Словник-довідник / За ред. Н.Ф. Клименко. – К.: Вища школа, 1980.

14.2. Допоміжна:

1. Дудик П.С. Словосполучення в українській літературній мові. – К., 1998.
2. Кващук А.Г. Синтаксис складного речення. – К.: Рад.школа, 1986.
3. Москаленко Н.А., Фащенко М.М., Смагленко Ф.П. Українська сучасна літературна мова. Лексичний, фонетичний і граматичний аналіз. – К. – Одеса: Вища школа, 1980.
4. Плющ М.Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Підручник. 2-е вид., доповн. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010.
5. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2006.
6. Словотвір сучасної української мови. – К.: Наукова думка, 1979.
7. Сучасна українська літературна мова / За ред М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 1994.
8. Сучасна українська літературна мова: Підручник / За ред. А.П. Грищенко. – Вища школа, 1997.
9. Сучасна українська мова: Підручник / За ред. О.Д. Пономарева. – К.: Либідь, 1997.
10. Українська мова. Ч.1 / За ред. П.С. Дудика. – К.: Вища школа, 1993.
11. Українська мова. Ч.2 / В.О. Горпинич, В.Д. Горяний, І.Я. Журба, І.Й. Тараненко; за ред. В.О. Горпинича. – К. Вища школа, 1988.
12. Українська мова. Енциклопедія. – К.: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 2000.
13. Чабайовська М.І. Мовний розбір у вищій та початковій школі. – Тернопіль: Мальва-ОСО, 2008.
14. Шульжук К.Ф. Складне речення в українській мові. Посібник. – К.: Рад. школа, 1989.

15. Інформаційні ресурси

- Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова.